

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2019-02-01

Diarienummer 0043-17

Handläggare

Petra Willquist

Telefon: 031-368 55 14

E-post: petra.willquist@gotalejon.goteborg.se

Punkt 16 Slutrapport projekt Västra Hisingen

Förslag till beslut i styrelsen för Försäkrings AB Göta Lejon

- anteckna slutrapport projekt Västra Hisingen.

Sammanfattning

I den här rapporten presenteras projektet Trygghet och säkerhet Västra Hisingen. Projektet initierades av Göta Lejons styrelse och pågick 2016-2018. Projektet genomfördes tillsammans med Lokalförvaltningen och SDF Västra Hisingen.

Ekonomiska konsekvenser

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Barnperspektivet

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Mångfaldsperspektivet

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Jämställdhetsperspektivet

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Miljöperspektivet

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Bilagor

1. Projektrapport: Brandskydd och säkerhet i F-9 och 6-9-skolor inom SDF Västra Hisingen

Ärendet

Beskrivning av ärendet

Under perioden hösten 2016 till våren 2018 genomförde Göta Lejon tillsammans med SDF Västra Hisingen och Lokalförvaltningen ett projekt om brandskydd och säkerhet på skolor i Västra Hisingen. Projektet initierades av Göta Lejons styrelse, bl a med bakgrund av att det inträffade en skjutning i närheten av en skola i stadsdelen. Det fanns då önskemål från styrelsen att Göta Lejon skulle genomföra en särskild inriktning av det skadeförebyggande arbetet mot stadsdelen och att dessutom inkludera trygghetsfrågor i detta arbete.

Projektets syfte var att genom anpassade riskbesiktningar och intervjuer med rektorer och övrig relevant personal göra en nulägesanalys vad avser brand och säkerhetsfrågor på de skolor i stadsdelen som har årskurs F-9 eller 6-9.

Projektet hade även till syfte att pröva en metodik som omfattar både säkerhet och trygghet som kan användas i stadens övriga förvaltningar.

I projektet har skadeförebyggande rekommendationer och förbättringsförslag getts till SDF Västra Hisingen i deras arbete med brand och säkerhetsfrågor i stadsdelens F-9 och 6-9 skolor.

Bolagets bedömning

Bolaget bedömer att projektet visar ett gott utfall avseende omhändertagande av egendomsrisker, medan utfallet för trygghetsrelaterade problemställningar och rekommendationer varit sämre.

Bolaget anser att det är lämpligt att utvidga riskbesiktningar på skolor till att även beakta vissa trygghetsaspekter. Exempel på variabler som kan beaktas är förvaltning, där t ex förekomst av klotter och skadegörelse kan beaktas vid en riskbesiktning. Bolaget anser vidare att kunskap om situationell brottsprevention och hur trygghet påverkas av skolmiljöns utformning behöver spridas vidare.

Petra Willquist

Annika Forsgren

Skadeförebyggande

VD

Projektrapport: Brandskydd och säkerhet i F-9 och 6-9- skolor inom SDF Västra Hisingen

Innehåll

1	Inledning.....	2
2	Syfte	2
3	Mål	2
4	Metod.....	2
5	Resultat.....	4
5.1	Resultat från Etapp 3	4
5.1.1	Resultat från riskbesiktningar.....	4
5.1.2	Resultat från trygghetsbesiktningar.....	7
5.2	Resultat från etapp 5.....	8
5.2.1	Resultat från riskbesiktningar.....	8
5.2.2	Resultat från trygghetsbesiktningar.....	8
6	Diskussion	9
6.1	Skillnader mellan skolorna	9
6.2	Förbättringsområden	9
6.3	Metoderna och processen	9
6.4	Kunskap att ta med vid nybyggnad	10
7	Slutsatser	10

1 Inledning

Under perioden hösten 2016 till våren 2018 genomförde Göta Lejon tillsammans med SDF Västra Hisingen och Lokalförvaltningen ett projekt om brandskydd och säkerhet på skolor i Västra Hisingen. Projektet initierades av Göta Lejons styrelse, bl a med bakgrund av att det inträffade en skjutning i närheten av en skola i stadsdelen. Det fanns då önskemål från styrelsen att Göta Lejon skulle genomföra en särskild inriktning av det skadeförebyggande arbetet mot stadsdelen och att dessutom inkludera trygghetsfrågor i detta arbete.

2 Syfte

Projektets syfte var att genom anpassade riskbesiktningar och intervjuer med rektorer och övrig relevant personal göra en nulägesanalys vad avser brand och säkerhetsfrågor på de skolor i stadsdelen som har årskurs F-9 eller 6-9.

Projektet hade även till syfte att pröva en metodik som omfattar både säkerhet och trygghet, som kan användas i stadens övriga förvaltningar.

3 Mål

Projektet mål var att utifrån nulägesanalysen ge skadeförebyggande rekommendationer och förbättringsförslag till SDF Västra Hisingen i deras arbete med brand och säkerhetsfrågor i stadsdelens F-9 och 6-9 skolor.

4 Metod

Till projektet har en styrgrupp samt en projektgrupp etablerats.

Styrgruppens sammansättning:

- Uppdragsgivare: Sergio Garay SDF Västra Hisingen
- Uppdragsgivare: Annika Forsgren, Försäkrings AB Göta Lejon.
- Projektledare: Petra Willquist Försäkrings AB Göta Lejon.
- Styrgruppsmedlem: Peter Johansson SDF Västra Hisingen.

Styrgruppen har haft två möten under projektets genomförande.

Projektgruppens sammansättning:

- Projektledare: Petra Willquist, Försäkrings AB Göta Lejon
- Projektmedlem: Lovisa Trelle, ersattes av Lina Dimming, SDF Västra Hisingen,
- Projektmedlem: Anne-Lise Perica, Försäkrings AB Göta Lejon
- Projektmedlem: Carina Johansson, Lokalförvaltningen
- Projektmedlem: Ingrid Johansson, ersattes av Isabel Lindberg, Lokalförvaltningen

Projektgruppen har haft sju projektmöten under genomförandetiden.

Samtliga stadsdelens skolor med årskurser F-9 eller 6-9 ingick i projektet vilket inkluderade följande skolor:

- Jätttestenskolan

- Ryaskolan
- Sjumilaskolan
- Svartedalsskolan
- Nordlyckeskolan
- Torslandaskolan
- Trulsegårdsskolan

Projektet genomfördes i fem etapper vilka beskrivs i följande avsnitt.

- Etapp 1 -förberedelse

Insamling av bakgrundsmaterial från respektive skola samt framtagning av besiktningssupplägg. Etapp 1 genomfördes under hösten 2016

- Etapp 2 - genomförande

Genomförande av två typer av besiktningar - riskbesiktning och trygghetsbesiktning. Samtliga besiktningar genomfördes av två olika externa konsulter under våren 2017.

Riskbesiktningar är en metod som används inom försäkringsbranschen och syftar till att ta fram en riskbeskrivning avseende egendomsskador samt ge förslag på riskreducerande åtgärder. Vid en riskbesiktning inhämtas information i form av ritningar, besiktningprotokoll etc, observationer vid besök samt diskussioner med ansvarig personal. Resultatet av besiktningen sammanställs i en rekommendationsrapport som levereras till medverkande funktioner samt i en sk Underwritingrapport som är en beskrivning av fastigheten ur ett försäkringsperspektiv. Riskbesiktningarna genomfördes av en extern konsult.

Trygghetsbesiktningarna syftar till att i den fysiska utformningen av skolan och dess närmiljö kartlägga variabler som påverkar elevers trygghet. Trygghetsbesiktningarna bygger på en analysmodell baserad på vetenskapliga teorier av hur trygghet skapas. Tre viktiga faktorer för skapande av trygghet är att individen har en känsla av kontroll, tillit till samhället och andra aktörer samt en tro på sin egen förmåga att förhindra och hantera eventuella konsekvenser av att utsättas av ett brott. Hur dessa tre faktorer kan påverkas, se Tabell 1, ligger till grund för en modell med nio områden som studeras i trygghetsbesiktningarna.

Tabell 1: Faktorer som påverkar trygghet samt hur dessa kan påverkas

<ul style="list-style-type: none"> • Känsla av kontroll   <ul style="list-style-type: none"> ○ Fysiska rummets utformning, orienterbarhet, överblickbarhet ○ Hög social kontroll (medmänniskor, känna sig sedd) ○ Bra information (realtidsinformation, kommunikationsplan)
<ul style="list-style-type: none"> • Tillit till samhället och andra aktörer   <ul style="list-style-type: none"> ○ God förvaltning och skötsel ○ Egen utsatthet, kännedom om brott ○ Bra stöd till de som drabbas av brott
<ul style="list-style-type: none"> • Tro på sin egen förmåga att förhindra och hantera eventuella konsekvenser av att utsättas   <ul style="list-style-type: none"> ○ Individens sociala situation ○ Socioekonomiska ställning ○ Uppväxtförhållanden

I trygghetsbesiktningens modell finns dessa områden konkretiserade till variabler som är besiktningsbara, t ex översikt över öppna ytor, belysning, förvaltning och skalskydd. Genom okulärbesiktning i skollokaler och skolgårdar kartläggs och värderas dessa variabler. Besiktningen genomförs både under dag- och kvällstid. Värderingen sammanfattas på en skala från 0-20 där ett lågt värde innebär problematik som måste åtgärdas och högre värde innebär godkänd/bra situation.

- Etapp 3 – sammanställning av resultat

Samtliga besiktningar sammanställdes i rapporter. Under Etapp 3 genomfördes även en sammanfattande analys samt framtagning av nulägesrapport och rekommendationer utifrån resultatet. Etapp 3 genomfördes under våren 2017.

- Etapp 4 - återkoppling

Via ett gemensamt informationsmöte där områdeschefer och enhetschefer deltog återkopplades resultaten från besiktningarna. Därefter genomfördes enskilda uppföljningsmöten med respektive skola. Vid uppföljningsmöten närvarade Göta Lejon, Lokalförvaltningen, Säkerhetssamordnare, Trygghetssamordnare samt Rektor/Intendent. Vid respektive möte identifierades åtgärder och en handlingsplan togs fram med tidsatta aktiviteter och ansvariga personer. Etapp 4 genomfördes under hösten 2017.

- Etapp 5 - uppföljning

Under 2018 genomfördes uppföljning av status på respektive handlingsplan. Projektgruppen genomförde en utvärdering av resultatet av projektet samt metodiken.

5 Resultat

I nedanstående avsnitt presenteras inledningsvis resultaten från Etapp 3 samt Etapp 5.

5.1 Resultat från Etapp 3

I etapp 3 genomfördes riskbesiktningar och trygghetsbesiktningar. Trygghetsbesiktningar genomfördes på samtliga skolor. Riskbesiktningar genomfördes på samtliga skolor förutom Svartedalesskolan, då det inte dök upp någon personal vid det inbokade besiktningstillfället. Tidsbrist samt förestående rivning och ombyggnadsprojekt gjorde att det inte bedömdes möjligt att genomföra en riskbesiktning på Svartedalsskolan. Detaljerade beskrivningar från besiktningarna återfinns i respektive rapport.

5.1.1 Resultat från riskbesiktningar

Totalt identifierades 62 förbättringsmöjligheter/rekommendationer, fördelat på 28 olika typer. Antalet rekommendationer fördelat på respektive skola är illustrerat i Figur 1.

	Trulsegårds- skolan	Rya- skolan	Nordlycke- skolan	Jättestens- skolan	Sjumila- skolan	Torslanda- skolan
Antal rekommendationer	11	12	12	8	12	7

Figur 1: Fördelning av antalet rekommendationer per skola.

I följande avsnitt ges en beskrivning av de förbättringsmöjligheter/rekommendationer som framkommit från riskbesiktningarna. Vidare ges en bedömning av hur stor effekt på riskreduktionen åtgärderna har samt hur stor kostnad åtgärderna är förknippade med.

Inbrottsskyddet kan förbättras

- Säkerställ att samtliga vägar som leder till stöldbegärlig egendom är försedda med inbrottsdetektion
- Förbättra låsronder för att säkerställa att dörrar och fönster är stängda
- Justera larmrutiner för att minska tiden då skolan står olarmad
- Installera elektroniskt passagesystem kopplat till inbrottslarm för att förbättra inbrottsskyddet vid uthyrning
- Ta fram rutiner som säkerställer att lärardatorer (laptops) förvaras på ett säkrare sätt

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Medel

Vad kostar åtgärderna? Ronder och rutiner kräver personalresurser. Passagesystem är en stor kostnad medan utökad inbrottsdetektion är en medelstor kostnad.

Säkerheten i teknik-, NO-, slöjdsalar etc kan förbättras

- Förvaringsmöjligheterna för tryckkärl bör förbättras så att flaskor inte förvaras liggande, riskerar att falla eller förvaras utanför ändamålsenliga skåp
- Tändkällor såsom värmeplattor, lödpennor, strykjärn etc bör användas på ytor fria från brännbart material
- Branddetektionen kan förbättras

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Från begränsad till avsevärd effekt

Vad kostar åtgärderna? Åtgärderna kräver investeringar i storleksordningen 10 000 – 100 000 kr.

SBA kan förbättras, t ex avseende nedanstående

- En övergripande årskontrollplan bör tas fram. Planen bör lista alla de aktiviteter och kontroller som planeras under året och visa när de skall göras, av vem och sedan markeras som genomförda, ej genomförda eller genomförda med brister/kommentarer
- Dokumenterade egenkontroller bör genomföras minst fyra gånger om året
- Majoriteten av skolans personal bör genomgå grundläggande brandskyddsutbildning
- SBA-organisationen bör uppdateras, minst två anläggningsskötare bör finnas för brandlarmsanläggningen

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Från medelstor till avsevärd effekt

Vad kostar åtgärderna? Åtgärderna kräver personella resurser

Förebygg vattenskador!

- Ta fram en enkel beredskapsplan för vattenläckage tillsammans med Lokalförvaltningen. Ventiler för avstängning bör märkas upp och kommunicera till personal vad man skall göra vid läckage
- Inkommande vatten bör utrustas med motorventil som stänger av inkommande vatten när inbrottslarm sätts på
- Diskmaskiner i elevcafé etc bör utrustas med vattenavstängning

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Från begränsad till medelstor effekt.

Vad kostar åtgärderna? Installation av motorventiler kan kosta upp till 100 000 kr

Åtgärder med generellt förebyggande effekt

- Förbättra regler kring uthyrning, vem godkänner uthyrning, vilka får hyra, hur upprätthålls brand- och inbrottskydd?
- Goda tankar, åtgärder och strategier finns avseende förebyggande av skadegörelse. Om dessa även dokumenteras finns bättre förutsättningar för utvärdering samt möjligheter att kommunicera strategierna inom organisationen.
- Tomställda lokaler skall ha brand- och inbrottslarm
- På vissa ställen kan det vara motiverat med utökning av kamerabevakning och ytterbelysning

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Från begränsad till medelstor effekt

Vad kostar åtgärderna? Rutiner och dokumentation kräver personalresurser. Utbyggnad av kameror och belysning är kostnadskrävande investeringar.

Lokalt finns ökade brandrisker!

- Tekniska utrymmen skall alltid vara fria från brännbart material!
- Avstånd till fasad från containrar byggbodas, avfall etc skall vara minst 6 m, 10 m från fönster, dörrar, portar etc.
- Vattenkokare, kaffekokare etc bör alltid kopplas in i uttag försedd med fast installerad timer
- Värmealstrande utrustning som elfläktar och byggfläktar bör vara fast monterade och skyddas från kontakt med brännbart material
- Vissa kök kan erbjuda högre brandsäkerhet om automatiska släcksystem installeras i imkåpa ovanför stekbord

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Från begränsad till avsevärd effekt

Vad kostar åtgärderna? Många åtgärder kräver personalresurser, släcksystem är en medelstor kostnad.

Lokalt kan konsekvenser av en brand begränsas ytterligare

- Brandceller hålls inte alltid täta, branddörrar kan vara uppställda, genomföringar i brandcellsgräns är otätade, kompressor är placerad i kryppgrund med cellplastisolering
- Branddetektion kan utökas vid fönster i markplan för att detektera anlagd brand

Hur stor effekt har åtgärderna på riskreduktionen? Begränsad till medelstor effekt.

Vad kostar åtgärderna? Åtgärderna kräver investeringar upp till 100 000 kr.

5.1.2 Resultat från trygghetsbesiktningar

Trygghetsbesiktningarna värderas enligt ett index från 0-20. Resultaten från respektive skola återfinns i Figur 2.

▪ Svartedalsskolan 10,8	▪ Trulsegårdsskolan 15,5
▪ Sjumilaskolan 11,6	▪ Torslandaskolan 16,0
▪ Jättestensskolan 13,5	
▪ Ryaskolan 13,8	
▪ Nordlyckeskolan 14,5	

(Samtliga skolor i uppdraget. Index 0 - 20)

Figur 2: Resultat från trygghetsbesiktning där rött innebär problem som måste åtgärdas, gult - viss problematik som måste bevakas, grönt - godkänd/bra situation.

I följande avsnitt ges en beskrivning av identifierade brister eller förbättringsmöjligheter inom de nio teman som studeras i trygghetsbesiktningarna.

- Tydlighet
  - Brister i överblickbarhet i miljön
  - Brister i tydlighet i skyltning till olika funktioner
- Social kontroll
  - Bristande möjligheter till informell och formell kontroll
  - Utformning i den fysiska miljön försvårar /förenklar utövandet av social kontroll
- Förvaltning
  - Förekomst av skadegörelse, t ex klotter
  - Bristande ordning och reda, förekomst av nedskräpning
  - Brister i fastigheternas skick
- Information
  - Information om hur skolan arbetar med att förebygga brott saknas eller kan förbättras
  - Information till den som drabbats av brott saknas eller kan förbättras
  - Ordningsregler/värdeord bör finnas och vara tydliga för alla på skolan
- Gestaltning
  - Färg- och materialval kan förbättras avseende anpassning/variation
  - Förekomst av trånga korridorer
  - Bristande planering avseende placering av objekt
- Mix av människor
  - Bristande vuxennärvaro eller frånvarande/inaktiva rastvärdar
  - Bristande spridning av människor
- Mix av funktioner
  - Skolans geografiska placering gynnar inte trygghetsaspekter
  - Funktioner och aktiviteter för elever kan förbättras
- Belysning

- Förekomst av belysning som inte är heltäckande, ofunktionell eller bländande
- Förekomst av trasig belysning
- Skalskydd
  - Behov av översyn av kamerabevakning
  - Behov av integrerad tillgänglighetsbegränsning
  - Förekomst av galler och jalusier som försämrar känslan av trygghet

5.2 Resultat från etapp 5

Som tidigare beskrivits genomfördes under etapp 4 återbesök på respektive skola där resultaten från besiktningarna gick igenom. De rekommendationer som av skolorna och/eller Lokalförvaltningen bedömdes som genomförbara noterades i en handlingsplan. Under etapp 5 gjordes en analys av hur de rekommendationer som tagit fram i etapp 3 bedömdes vid återbesöken. Rekommendationerna graderades enligt nedan:

- Utfört – rekommendationen är åtgärdad
- Planerad med ej utförd – rekommendationen är bedömd som relevant och skall genomföras, men är ännu ej åtgärdad
- Ej relevant – rekommendationen anses ej relevant, problembeskrivningen stämmer ej eller kostar för mycket att genomföra i relation till vilken effekt den anses ha

5.2.1 Resultat från riskbesiktningar

Bland rekommendationerna från riskbesiktningarna bedömdes ca 90% som relevanta medan ca 10% som bedömdes som ”ej relevant”. Av de rekommendationer som bedömdes som relevanta var ett fåtal redan genomförda. Det var tydligt att tre av skolorna riktat förbättringsinsatser mot SBA-arbetet, där de flesta rekommendationer var markerade som ”utfört”.

Bland de rekommendationer som bedömdes som ”ej relevant” var de flesta förknippade med större kostnad, t ex installation av automatiskt släcksystem i kök, brandcellsindelning och kameraövervakning. Rekommendation om dokumentation av strategier för förebyggande av skadegörelse bedömdes i vissa fall också som ej relevant, då det ansågs att detta redan fanns i andra dokument.

5.2.2 Resultat från trygghetsbesiktningar

Bland rekommendationerna/identifierade problem från trygghetsbesiktningarna bedömdes ca 65% som relevanta medan ca 35% bedömdes som ”ej relevant”. Av de rekommendationer som bedömdes som relevanta var ett fåtal redan genomförda. Rekommendationer som hör till förvaltning, t ex åtgärdande av klotter och inköp av fler/större papperskorgar sådant som redan genomförts.

Exempel på rekommendationer/identifierade problem som bedömdes som ”ej relevant” är:

Brist på andra funktioner i området/isolerad skola – bedömdes som ej möjligt att åtgärda då det ligger utanför respektive förvaltnings ansvar

Brister avseende gestaltning, t ex förekomst av trånga utrymmen – bedömdes som ej möjligt att åtgärda då det skulle innebära större ombyggnad

Brister avseende social kontroll såsom rastvärdar, okontrollerade platser etc – skolorna delade ofta inte problembeskrivningen

Brister avseende skalskydd såsom förekomst av staket, jalousier och galler – bedömdes som nödvändiga lösningar

Brister avseende information om brott och brottsförebyggande - skolorna delade ofta inte problembeskrivningen

6 Diskussion

Nedanstående avsnitt är en sammanfattning av projektgruppens analys av arbetet.

6.1 Skillnader mellan skolorna

Projektet har lyft viktiga frågor och visat på intressanta resultat. Riskbesiktningarna visade inte på stora skillnader mellan nybyggda och äldre skolor, riskerna för egendomsskador är förhållandevis lika oberoende av byggnadens ålder. Det var däremot större skillnader i resultaten från trygghetsbesiktningarna, där Torslandaskolan fick mycket bra resultat medan Svartedalsskolan, som stod inför rivning, fick sämst resultat. I trygghetsbesiktningen framkom det vidare att Sjumilaskolans placering i närmiljön var positiv ur ett trygghetsperspektiv, vilket var förvånande för projektgruppen.

6.2 Förbättringsområden

Besiktningarna lyfte fram områden som behöver förbättras, exempel på detta är skolornas SBA-arbeten, risker i slöjd/NO-salar och hur man genom relativt enkla åtgärder kan minska risker för vattenskador men även hur åtgärder avseende situationell brottsprevention kan förbättra tryggheten på skolorna.

Olika sätt att installera skalskydd som inte inverkar negativt på tryggheten behöver undersökas vidare. Begreppet integrerat skalskydd användes vid trygghetsbesiktningarna, dvs skalskydd som är naturligt inbyggt och inte påfört i efterhand. Det är lämpligt att göra en fördjupning i detta område för att få goda exempel så att bra rekommendationer kan ges.

6.3 Metoderna och processen

Riskbesiktningar är en etablerad metodik där både syfte och form är tydligt. Detta märktes i resultaten genom att rekommendationerna från dessa besiktningar är tydliga och har till mycket stor del bedömts som relevanta. Trygghetsbesiktningarnas har varit mindre distinkta i sin form, rekommendationer har t ex ibland snarare varit i formen av en problembeskrivning, vilket även gjort att mottagandet av resultatet i vissa fall blivit tveksamt. Ibland delas inte problembeskrivningen och ibland är problemet av en karaktär där grundorsaken är svår att åtgärda, t ex förekomst av korridorsmiljö eller att skolan är avlägset placerad. För att nå framgång med trygghetsfrågorna behöver de aspekter som studeras i trygghetsbesiktningarna bli mer distinkta och innehålla fler förslag till åtgärd, eftersom mottagaren inte alltid har hög förkunskap inom området. Även grundorsaken inte kan åtgärdas så kan man undersöka andra sätt att kompensera för den identifierade problematiken. Ett exempel är att tränga utrymmen och korridorsmiljö ofta orsakar konflikter eftersom många elever kan samlas på liten plats. Detta kan åtgärdas genom att man ser över scheman och på så sätt undviker att många elever samlas i korridoren samtidigt.

Vid en skola deltog elevrådet vid genomgången av besiktningsrapporterna. Detta fick god effekt på trygghetsfrågorna, då eleverna kunde ge sin bild av situationen. Det skulle därför vara intressant att pröva ett angreppssätt där elever deltar i denna typ av arbete.

6.4 Kunskap att ta med vid nybyggnad

När det gäller resultaten från trygghetsbesiktningarna finns det goda kunskaper som behöver tas med in i nybyggnads- och ombyggnadsprojekt. Flera problemområden rör skolans placering och funktioner i närmiljön eller förekomst av korridorer eller trånga utrymmen, vilket är aspekter som är svåra att åtgärda i befintliga byggnader. Dessa frågor behöver behandlas av de som är kravställare vid nybyggnation.

7 Slutsatser

Projektets syfte var att göra en nulägesanalys vad avser brand och säkerhetsfrågor på skolor i stadsdelen, med målet att ta fram skadeförebyggande rekommendationer och förbättringsförslag. Detta har genomförts genom två olika typer av besiktningar som är dokumenterade i besiktningsrapporter för respektive skola. Rapporterna innehåller rekommendationer avseende hur riskerna kan minskas och skador förebyggas.

Projektets uppföljningsfas har visat att stadsdelen och Lokalförvaltningen har planerat för att åtgärda, eller redan omhändertagit de flesta av förbättringsförslagen avseende egendomsrisker, medan utfallet för trygghetsrelaterade problemställningar och rekommendationer varit sämre.

Projektgruppen anser dock att även de trygghetsrelaterade problemställningarna är relevanta att arbeta med. Vissa skolmiljöer har sämre förutsättningar att skapa trygghet, pga hur den fysiska miljön är utformad. I dessa miljöer behöver man kompensera för de sämre förutsättningarna. Hur detta kan göras behöver konkretiseras så att fler praktiska exempel finns tillgängliga när ett problem har identifierats.

Projektet hade även till syfte att pröva en metodik som omfattar både säkerhet och trygghet. Projektgruppen anser att det är lämpligt att utvidga riskbesiktningarnas omfattning till att även beakta vissa av trygghetsaspekterna. Exempel på variabler som kan beaktas är förvaltning, där t ex förekomst av klotter och skadegörelse kan beaktas vid en riskbesiktning.

Kunskap om situationell brottsprevention och hur trygghet påverkas av skolmiljöns utformning behöver spridas vidare, t ex till kravställare i nybyggnadsprojekt och till personal i skolmiljö. Detta kan t ex både göras i skrift och i seminarieform.